

**

Нарешті Елена доїхала до розвилки, де треба було звертати на садибу Червоного Бука; навколо не було видно ані душі. Останній відрізок шляху радше нагадував нестримний потік каламутної води, по якому їй було не проїхати. Вона вирішила залишити машину і перенести всі харчі пішки (можливо, за кілька разів): пасту, томатний сік, крекери, консерви з квасолею та два пакунки з водою. Решту залишити у багажнику доти, поки ситуація не покращиться. Зупинилася, з'їхала на узбіччя. Як тільки вона відчинила дверцята машини, в обличчя їй вдарив дощ, і вона вмить промокла до нитки.

**

Спробувала увімкнути світло. Немає. Вирішила запалити вогонь у каміні. Як тільки приміщення почало нагріватися, зняла з себе мокрий одяг, витерлася, вдягнула старі штани, футболку, розтягнутого светра із зеленої вовни з латками на ліктях. Сиділа й дивилася на вогонь. Поступово її охопило заціпеніння. Здавалося, все навколо зникло, розсіялось. Елена подумала про Гектора, про ті далекі часи, коли вони ще кохали одне одного і гадали, що так буде завжди. Про ті давні, майже міфічні часи, коли все здавалося таким легким, а єдиною правдою в житті було їхнє кохання.

Вона втратила відчуття часу, не усвідомлювала, що Гектор із дітьми дуже затримуються. Почорніла дровина покотилася їй під ноги, вивівши її із забуття. Була вже одинадцята ранку, а надворі ніби стояла ніч. Вона спробувала зателефонувати Гекторові, але його мобільний виявився вимкненим. Знову закортіло курити. Вона кинула курити давним-давно, коли завагітніла Сюзанною, а по-

тім їй навіть на думку не спадало почати знову. Взлася нишпорити по шухлядах буфета, сподіваючись знайти стару пачку з цигарками або залишки тютюну. Марно. Хотіла було сісти за роботу, але вже через мить передумала: все одно не змогла б зосередитись, а насамперед — не хотіла розрядити батарею ноутбука. Перемкнула мобільний у режим енергозбереження. Взала з полиці старий детектив Сіменона, який читала й перечитувала в юності, коли час здавався нескінченним, а стовбур дерева — найзручнішим кріслом. Її охопив незбагнений смуток. Він був спричинений не стільки тугою за минулим, скільки чимось значно глибшим і невідомим, чого й сама не могла описати конкретно, але від чого їй робилося боляче на серці. Відчуття радше нагадувало непоправну втрату. І уникнути її було неможливо — ні їй особисто, ні цілому людству.

Задзвонив телефон. У неї трусилися руки.

— Є новини? — почувся голос Ади.

— Ні.

— Ти вдома? Тут вибило струм.

— У мене теж. Не слід було мені залишати тебе саму, — сказала Елена і розплакалася.

— Та що на тебе найшло?! Я живу самотньо ось уже п'ятдесят років! Гадаєш, я не в змозі дати собі раду?!

— Вибач, Адо. Просто я дуже хвилююся. До того ж оцією нашою нав'язливою думкою завжди й в усьому давати собі раду ми, здається, самі викопали собі могилу.

— Так, звичайно, твоя правда. Однак зараз нам слід докласти зусиль, щоб пережити негоду, пережити космічну бурю й увесь той хаос, який вона викличе.

— Що ти пропонуєш?

Ада помовчала якусь мить.

— Кішка ніби оскаженіла від тривоги, а кімнату знизу затопило, — пробурмотіла вона нарешті таким тоном, ніби соромилася признатись.

— От біда!.. Зараз приїду й заберу тебе.

— Заради Бога, не роби дурниць! Залишайся вдома і чекай на Гектора. Приїдете мені на допомогу, коли увесь цей потоп закінчиться. Я зараз спробую перенести нагору картини, на решту мені начхати. Зателефонуй мені, як тільки вони приїдуть, зрозуміло?

— Так-так, звичайно, будь обережна.

— Не хвилюйся. Будьмо на зв'язку; якщо побачу, що зовсім непереливки, покличу на допомогу сусідів.

— Згода, бувай.

**

Елена натиснула на «відбій»; вона відчувала провину, що покинула Аду саму, і тривожилася, що немає новин від Гектора. Підійшла до вікна, надворі вирувала негода: вітер хилив дерева аж до землі, із силою тріпаючи за крони, дощ періщив майже вертикально, бурхливі потоки води упереміш із розмитим ґрунтом стікали в долину. Від тривалої літньої засухи земля затверділа як камінь, не вбирала вологу, а тому дощова вода мчала по поверхні, не зустрічаючи перешкод на своєму шляху. Небо почорніло, ніби сонце назавжди покинуло їхню галактику.

Елена піднялася нагору, щоб перевірити, чи все добре. Злива з гучним гуркотом тарабанила по даху. «Скільки він іще так витримає?» — подумала. Їй ніколи раніше не доводилося про таке замислюватись, ба навіть припускати, що шалена стихія може стерти з лица землі цей її надійний прихисток.

**

Їй довелося побувати в Норчії відразу потому, як страшний землетрус завдав горя та збитків усій тій час-

тині Умбрії; довелося стояти перед статуєю Святого Бенедикта, оточеною численними церквами, від яких залишилися хіба що купи каміння, розкидані тут і там по землі. Тоді вона несподівано для себе відчула таку слабкість, що аж коліна підігнулися. Було щось неймовірно вразливе і неприйнятне у тому видовищі. Статуя святого, яка стояла там століттями, в усій простоті принципу «*ora et labora*»*, на якому ґрунтувалася мораль цілої Європи, тепер залишилася самотньою посеред тих страшних руїн. Хто вирішує, чому руйнуватися, а чому вціліти? Будь-яка можливість знайти логіку чи сенс життя розвіялася. Від церкви не залишилося нічого, крім фасаду, що викликало відчуття неприйнятного обману: вціліла на перший погляд споруда, за фасадом якої ховалися суцільні руїни. Однак мешканці Норчії не змирилися, не втекли, а залишилися там, щоб боротись. Якщо ця злива колись ущухне, вона обов'язково повернеться до Норчії і спробує збагнути, яким чином можна знайти в собі сили, щоб пережити катастрофу.

Елена зійшла донизу. Чекання ставало все нестерпнішим. Вона підкинула дров у камін і визирнула у вікно. Тривога за дітей наростала з кожною хвилиною. Що робити? Залишатися тут і чекати? Їхати назустріч? Вона розклала подушки на дивані, поправила картину, пішла в кухню, зазирнула до комірчини, знову піднялася нагору, щоб перевірити вікна. Даремні дії, від яких її тривога лише посилилася.

13

На кожному повороті автівку так заносило, що здавалося, ніби вона взагалі нічого не важить. Діти принишкли,

* Молись і працюй (латин.).

Джованні прилип носом до вікна, Сюзанна в навушниках слухала музику. Гектор дивився перед собою на дорогу і не впізнавав її — настільки вона була спотворена зливою й поривами вітру. Час від часу з темряви попереду вигулькували фари іншої машини — як котячі очі вночі — або блискавка розрізала цупку ковдру хмар, а відразу за нею лунав гуркіт грому. Не слід було в таку негоду сідати в машину, занадто небезпечно, але що вже було робити? Все трапилося так зненацька; ота дорога, яку він знав напам'ять, по якій міг їхати із заплющеними очима, тепер здавалася чужою, ворожою.

— Це все через глобальне потепління, через надмірну кількість вуглекислого газу в атмосфері, — промовила Сюзанна, знімаючи навушники, — загальна температура планети підвищується. Гаряче повітря утримує більшу кількість випарів води в холодному повітрі, а тому на посушливих територіях буде все спекотніше, а на вологих — усе частіше дощитиме. Кліматичні зміни й атмосферні явища набувають критичнішого характеру.

— А тобі звідки це все відомо? — здивовано запитав Гектор.

— Так про це навіть малюки в дитсадку знають! Чи не так, Джованні?

— Послухай, дурепо, я не ходжу в дитсадок!

— Це все наш учитель з природознавства нам товкмачить, у нього це прямо якийсь пунктик. Однак, як на мене, він каже правду: ми наближаємося до тотальної катастрофи. Він нам розповів, що є членом руху колапсологістів — учених, що підтримують теорію колапсу, тобто кінця світу, яким ми його знаємо. На їхню думку, вся суспільна система от-от розвалиться через цілу низку причин, пов'язаних між собою ланцюговою реакцією, на зразок доміно. І тоді вже нічого не поробиш. А ви тим часом і надалі вдавайте, ніби нічого не відбувається.

— Хто це — «ви»?

— Як хто, татку?! Все ваше покоління невдах і боягузів.

Знову кольнуло під серцем. Страх смерті. Гектор глибоко вдихнув і відповів:

— Проте тобі подобається жити у теплій хаті, мити через день голову, кататися у зручній машині, купувати нові ганчірки за десять євро, їздити на відпочинок, їсти здорову й смачну їжу.

— Я мию голову лише двічі на тиждень за три хвилини, — встряв у розмову Джованні, — таким чином економлю воду, завжди вимикаю світло, яке ви залишаєте увімкнутим у порожніх кімнатах, і не їм м'яса, тому що тварин слід оберігати.

— О Господи, діти! Не все так просто, як вам здається! — заперечив Гектор.

— Але ж ви нічого не робите для того, аби щось змінити! — розпачливо вигукнула Сюзанна.

— Я й не знав, що подорожую у компанії двох затятих борців за екологію! Це ваша мати так вас нацькувала! — відповів Гектор. — Однак в одному ви таки маєте рацію: далі так жити не можна, я і сам уже давно про це думаю. І останні критичні атмосферні явища є яскравим тому підтвердженням. Проблема в тому, що змінити все не так просто. Знаєте, у нас, невдах та боягузів, теж траплялися сварки з попереднім поколінням наших батьків... і зруйнувати економічну систему, утворену двісті років тому... можливо, вам це вдасться. Послухаймо, яким чином ви думаєте вибратися з пастки, куди потрапило людство?

— У яку ви самі його загнали! — уточнила Сюзанна.

— Згоден, важливо знайти винуватців, однак ти, знаючи всі ці речі, що збираєшся робити? — запитав Гектор.

Йому справді було цікаво дізнатися думки, що роїлися в доньчиній голові. Вона змінювалася з кожним днем; сьогодні могла бути витонченою, як метелик, а вже зав-